

[Time: 2 Hours]

[Marks:60]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All questions are compulsory.
  2. Figures to the right indicate full marks.
  3. Draw neat diagrams wherever necessary.

Q.1

- a) Explain the determinants of demand. **07**
- b) “Tangency between indifference curve and price line is a necessary condition but not a sufficient condition for consumer’s equilibrium”, Discuss. **08**

OR

- c) Explain the minimum wage controversy. **07**
- d) Explain the concept of Bandwagon effect and Veblen effect. **08**

Q.2

- a) “The firm can maximize its profits by employing the factors in optimal combinations at which the cost of production will be minimum”, Explain. **07**
- b) Explain the law of variable proportion with suitable illustration and diagram. **08**

OR

- c) Write a note on – ‘Learning curve’. **07**
- d) The total cost schedule of a firm is given below, from this derive the TFC, TVC, AFC, AVC, ATC and MC of the firm. **08**

Output (units)	0	1	2	3	4	5
TC (Rs.)	60	100	120	162	236	360

Q.3

- a) Explain the equilibrium of a discriminating monopolist with the help of a suitable diagram. **07**
- b) Explain with help of suitable diagram equilibrium of an oligopoly firm facing kinked demand curve. **08**

OR

- c) Explain the methods of measuring monopoly power. **07**
- d) Alen and Jack were involved in the drug selling. They were caught by Drug Enforcement Administration but they had insufficient proof and hence they require a testimony from either of them to go ahead with the prosecution. Both of them will be interrogated separately and do not come in any kind of contact what so ever. **08**

Both the suspects do not want to end up in jail.

Following is the pay off matrix for Alen and Jack.

	Alen Confess	Alen Don't Confess
Jack Confess	8 years, 8 Years.	0 years, 20 years
Jack-Don't confess	20 years, 0 years	6months, 6 months

On the basis of above pay off matrix..

- i) Explain the basic concepts used in the game theory.
- ii) Discuss dilemma of both suspects Alen and Jack

Q.4 a) State whether the following statements are true or false

- i) Business economics is the applications of economics to business decisions.
- ii) In a market economy prices act as incentives and signals.
- iii) Profit is maximized at a point where total revenue is greater than total cost.
- iv) Economic profit = Total revenue – Explicit cost
- v) The imperfect information is a source of market failure.
- vi) Market failure does not occur in the case of public goods.
- vii) Allocative efficiency occurs when goods and services are distributed according to consumer preference.

07

b) Give precise meaning of the following

- i) Externalities
- ii) Opportunity cost
- iii) Public goods
- iv) Accounting Profit

08

OR

Q.4 Write short note on any three of the following

- a) Scope of Business Economics
- b) Production possibility frontier
- c) Expansion path
- d) External Economies
- e) Cartels

15

मराठी रुपांतर

[वेळ: २ तास]

[गुण:६०]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: 1. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2. प्रश्नांच्या उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3. आवश्यक असेल तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्र.१

- अ) मागणीवर परिणाम करणारे निर्धारित घटक स्पष्ट करा. ०७
ब) “समवृत्ती वक्र व किंमत रेषा यामधील स्पर्शिका उपभोक्त्याच्या समतोलाची आवश्यक अट आहे परंतु पुरेशी अट नाही” स्पष्ट करा. ०८
- किंवा**
- क) किमान वेतन विवाद स्पष्ट करा. ०७
ड) ‘बॅण्ड वॅगण’ परिणाम व ‘वेबलन परिणाम’ या संकल्पना स्पष्ट करा. ०८

प्र.२

- अ) “पर्याप्त घटकांचा वापर करून पेढी कमीत कमी खर्चांमध्ये महत्तम नफा मिळवू शकते” स्पष्ट करा. ०७
ब) “बदलत्या प्रमाण फलाचा नियम” उदाहरण देवून आकृतीसह स्पष्ट करा ०८
- किंवा**
- क) टिप लिहा – “अध्ययन वक्र” (learning Curve) ०७
ड) एकूण खर्च खालील प्रमाणे दिलेला आहे, त्यावरून एकूण स्थिर खर्च (TFC), एकूण बदलता खर्च (TVC), सरासरी स्थिर खर्च (AFC), सरासरी बदलता खर्च (AVC), सरासरी एकूण खर्च (ATC), आणि सिमांत खर्च (MC) काढा. ०८

उत्पादन	०	१	२	३	४	५
एकूण खर्च	६०	१००	१२०	१६२	२३६	३६०

प्र.३

- अ) विभेदी मत्केदारी चा समतोल आकृतीच्या सहाय्याने स्पष्ट करा. ०७
ब) अल्पाधिकार बाजारातील समतोल दंतुर / बाकदार (Kinked Demand Curve) मागणी वक्राच्या साहाय्याने स्पष्ट करा. ०८
- किंवा**
- क) ‘मत्केदारी अधिकार’ मोजण्याच्या पद्धती स्पष्ट करा. ०७
ड) अलेन व जॅक हे नशिली पदार्थ विकणारे आहेत. त्यांना नशिली पदार्थ अंमल बजावणी प्रशासनाने या गुन्ह्यात पकडले आहे. पण त्यांच्याकडे आवश्यक असा पुरावा नाही आणि त्यामुळे त्यांना दोघांमधील एकाची साक्ष ही गुन्हेगार ठरविण्यासाठी गरजेची आहे. दोघांचीही चौकशी करित असतांना ते एकत्रीत तपासास येणार नाही याकडे लक्ष दिले गेले आणि त्यांना पूर्ण आयुष्य तुरुंगात काढावयाचे नाही. ०८

“Pay off Matrix” खालील प्रमाणे आहे.

	अलेन सहकार्य	अलेन असहकार्य
जॅक सहकार्य	८ वर्षे, ८ वर्षे	(मुक्त) ० वर्ष, २० वर्षे
जॅक असहकार्य	२० वर्षे, ० वर्ष (मुक्त)	६ महिने, ६ महिने

वरील ‘Pay off Matrix’ प्रमाणे

- (गेम थेअरी) “खेळ सिद्धांता” मधील मूळ संकल्पना स्पष्ट करा.
- अलेन व जॅक यांच्या दुविधेवर चर्चा करा.

प्र.४ अ) चूक की बरोबर लिहा

०७

- व्यावसायिक अर्थशास्त्राचा वापर हा व्यावसायिक निर्णय घेण्यासाठी केला जातो.
- बाजार अर्थव्यवस्थेत किंमत ही सूचक व प्रोत्साहित करणारी असते.
- एकूण प्राप्ती ही एकूण खर्चापेक्षा जास्त असेल त्यावेळेस नफा महत्तम असतो.
- आर्थिक लाभ = एकूण प्राप्ती – व्यक्त खर्च.
- अपूर्ण माहिती ही बाजार यंत्रणेच्या अपयशाचे स्रोत आहे.
- बाजार यंत्रणेचे अपयश हे सार्वजनिक वस्तूच्या बाबतीत आढळत नाही.
- ज्यावेळेस वस्तू व सेवा उपभोक्त्यांच्या प्राधान्याने वितरित केल्या जातात त्यावेळेस “वाटपातील कार्यक्षमता” (Allocative efficiency) उदभवते.

ब) खालील शब्दांचे अर्थ समजून लिहा.

०८

- अर्थशास्त्रीय बाह्यता
- संधी खर्च
- सार्वजनिक वस्तू
- लेखांकन नफा (Accounting Profit)
किंवा

प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही तीन टीपा लिहा

१५

- व्यावसायिक अर्थशास्त्राची व्याप्ती
- उत्पादन शक्यता वक्र
- विस्तार पथ
- बहिर्गत बचती (External Economies)
- विक्री संघ (कार्टेल)

*****